

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ДІЛОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИЗМУ

Анотація. Автор статті визначає особливості міжкультурного підходу до формування міжкультурної ділової компетентності та описує принципи даного підходу. Визначено поняття "міжкультурна комунікація", ознаки міжкультурної комунікації та закономірності процесу міжкультурної комунікації. Автор дає поняття "культура" та описує компоненти культури. Виділено такі принципи міжкультурного підходу до формування міжкультурної ділової компетентності майбутніх фахівців туризму: принцип діалогу культур, принцип постійного порівняння елементів і структур своєї культури і культури країни, мова якої вивчається, принцип сконцентрованості на особистості майбутнього фахівця галузі туризму, принцип домінування проблемних культурознавчих завдань.

Ключові слова: англійська мова, міжкультурний підхід, міжкультурне ділове спілкування, міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність, майбутній фахівець галузі туризму, принципи.

Kuksa Bohdana

National University of Food Technologies

INTERCULTURAL APPROACH TO FORMING AN INTERCULTURAL BUSINESS COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS OF TOURISM

Summary. The author of the article defines the peculiarities of the intercultural approach to the formation of intercultural business competence and describes the principles of this approach. The notion of "intercultural communication", features of intercultural communication and regularities of the process of intercultural communication are defined 1) information is transmitted in verbal and nonverbal levels; 2) communication does not always lead to an understanding; 3) for effective intercultural communication, participants must be able to listen and "read the context"; 4) the process of communication is irreversible, therefore, it is necessary to foresee the emergence of mistakes in intercultural communication, and to be able to prevent them. It is offered the following sequence of knowledge of facts of foreign culture according to the intercultural approach: 1) acquaintance with the fact of another culture; 2) the transfer of this fact to the native culture and the recognition of its peculiarities; 3) reassessment of the fact of native culture; 5) understanding of these positions of phenomena of another culture; 6) reassessment of the fact of another culture. The author determines the notion "culture" and describes the components of culture: 1) traditions, customs and ordinances; 2) domestic culture; 3) accepted norms of communication; 4) national paintings of the world, expressing the peculiarities of the notion of the surrounding world, the specifics of the thinking of representatives of different cultures; 5) artistic culture. The following principles of the intercultural approach to the formation of intercultural business competence of future specialists of tourism are defined: the principle of dialogue of cultures, the principle of constant comparison of the elements and structures of its culture and culture of the country, the language of which is studied, the principle of concentration on the personality of the future specialist in the field of tourism, the principle of dominance of problem cultural tasks.

Keywords: English, intercultural approach, intercultural business communication, intercultural communication skills of a foreign language, future specialists in the field of tourism, principles.

Постановка проблеми. Розвиток галузі туризму в Україні як однієї з провідних галузей економіки висуває високі вимоги до майбутніх фахівців туризму і тому перед закладами вищої освіти постала задача пошуку таких підходів до навчання іноземних мов, які б відповіли запитам суспільства, а саме: сприяли б формуванню у студентів професійних знань та іншомовних умінь, готували б їх до взаємодії з представниками країн з іншою культурою, звичаями та традиціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі навчання іноземної мови майбутніх фахівців галузі туризму науковці пропонують використовувати компетентнісний (А.Д. Богданова, Л.В. Гусева, М.В. Дембровська, В.М. Касаткіна, І.В. Кухта, Ю.В. Слезько, Є.В. Шпак), культурологічний (С.А. Алілуйко, Є.П. Герасименко, М.В. Дембровская, Є.В. Шпак), соціокультурний (Л.В. Гусева, І.В. Кухта), лінгвосоціокультурний (Є.А. Житнікова), міжкультурний (Ю.В. Слезько),

конструктивістський (А.Ю. Чуфарлічева), особистісно-орієнтований (Л.В. Гусева, Н.М. Ізорія, Ю.В. Слезько), жанровий (Л.Є. Шевніна), контекстний (А.Б. Євсєєв, Є.Ю. Сабаніна, Є.М. Шулгіна), комунікативний (Л.В. Гусева, Є.А. Житнікова, І.В. Кухта), діяльнісний (Л.В. Гусева, М.В. Дембровська, І.В. Кухта, Є.В. Шпак), ситуативно-тезарусний (Л.П. Кістановна) та системний (М.В. Дембровська) підходи. Не заперечуємо доцільність упровадження в навчальний процес жодного з підходів, проте, за кількісним співвідношенням, визначаємо, що міжкультурний підхід є найбільш прийнятним для навчання іншомовного міжкультурного ділового спілкування майбутніх фахівців галузі туризму, оскільки міжкультурний підхід є більш широким методичним поняттям по відношенню до лінгвокультурологічного, лінгвокультурознавчого, соціокультурного підходів, як загальна парадигма навчання іноземній мові на сучасному етапі [18, с. 12]. Керуючись таким твердженням, ми будемо вважа-

ти, що вчені, які виділяли у навчанні іноземної мови майбутніх фахівців галузі туризму культурологічний, соціокультурний, лінгвосоціокультурний підходи, мали на увазі міжкультурний підхід. Враховуючи також проблематику нашого дослідження, вважаємо за необхідне дотримуватись положень міжкультурного підходу (передбачає, що взаємодія учасників міжкультурного спілкування будується за правилами міжкультурного спілкування, яке відмінне від спілкування у певних культурах і має свої особисті цілі та особливості [8, с. 219]), майбутнього фахівця галузі туризму).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність низки робіт щодо впровадження міжкультурного підходу у навчальний процес для вивчення іноземної мови, проблема застосування міжкультурного підходу для навчання міжкультурного ділового спілкування залишається невирішеною.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначити особливості міжкультурного підходу до формування міжкультурної ділової компетентності та описати принципи даного підходу.

Виклад основного матеріалу. Навчання англійської мови майбутніх фахівців галузі туризму у закладах вищої освіти носить професійно-орієнтований характер, тому його завдання переважно визначаються особливостями мовленнєво-комунікативної діяльності у ситуаціях ділової міжкультурної взаємодії. Здатність враховувати особливості носіїв різних культур, стратегій і тактик комунікації в кроскультурних ділових ситуаціях, що є прерогативою міжкультурного підходу, стає особливо значущою при підготовці такого фахівця. Головна ідея цього підходу – підготовка майбутніх фахівців галузі туризму до ефективного здійснення міжкультурної комунікації у процесі вивчення іноземної мови [18, с. 12]. Вітчизняні і зарубіжні науковці вирішували проблему навчання іноземної мови на основі міжкультурного підходу у закладах вищої освіти. Серед них Н.Г. Соловйова, О.П. Садохін, Г.А. Маслікова, І.І. Халеева, В.П. Фурманова, Н.В. Філіпова, Л.А. Гусейнова, І.В. Третякова, Г.В. Єлізарова, О.В. Сиромясов, М.Г. Євдокимова, І.Л. Плужник, А.Л. Бердичевский, М.Б. Бергельсон, Н.Д. Гальскова, В.В. Громова, Н.А. Кафтайлова, С.Г. Тер-Минасова, Н.В. Язикова, Е. Kwakernaak, G. Heinrich, D. Roesler, J. House, F. Schmoee, E. Oksaar, K. Knapp, A. Knapp-Potthoff, H.-J. Krumm, B. Müller-Jacquier, B.-D. Müller, A. Thomas та ін.

В основі міжкультурного підходу лежить ідея про необхідність підготовки майбутніх фахівців галузі туризму до ефективного здійснення міжкультурної комунікації. На думку Є.В. Мошняги, готовність до міжкультурної комунікації ґрунтується на системі лінгвістичних й екстралінгвістичних знань, а також умінь і навичок, які сприяють формуванню готовності успішно встановлювати, розвивати й удосконалювати взаємини з представниками іншої, відмінної від власної, культури [10]. Вивченню проблеми міжкультурної комунікації присвячено велику кількість наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, соціально-філософський

аспект проблеми висвітлено в роботах Л.П. Буєва, М.С. Каган, О.О. Потебня, П.Н. Донця, І.В. Наместнікової, Ю.В. Арутюнян, Т.Ю. Бурмістрова, Н.Н. Гасанов, Б.С. Єрасова, В.П. Конєцька, А.І. Пригожин, Г. Хофстед, Ю. Хабермас, К. Ясперс та інших. Лінгвістичні аспекти проблеми вивчали Г.Г. Почепцов, Ю.І. Смірнов, С.Г. Тер-Минасова, Є.Г. Фалькова, Н.І. Формановська, Е. Холл, М.Б. Бергельсон, А. Вежбицька та інші. Дослідженню міжкультурної комунікації в туристичній освіті присвячено роботи Н.Є. Козирєвої, Є.В. Мошняги, М.М. Соколової та ін. Розглянемо визначення поняття «міжкультурна комунікація», які запропоновані вченими. Так, Е.М. Верещагін і В.Г. Костомаров вважають, що міжкультурна комунікація – це адекватне взаєморозуміння двох учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур [5, с. 26]. На думку Ф.С. Бацевича, міжкультурна комунікація – це процес спілкування (вербального і невербального) людей, які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило послуговуються різними ідентичними мовами, відчувають лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні [1, с. 9]. Подожуючись з думкою Н.Д. Гальскової, розглядаємо міжкультурну комунікацію як сукупність специфічних процесів взаємодії партнерів у спілкуванні, які належать до різних лінгвоетнокультурних співтовариств [6, с. 3–4].

Услід за І.І. Валуйцевою виділяємо наступні ознаки міжкультурної комунікації майбутніх фахівців галузі туризму: комунікація носить двосторонній характер, тобто кожен її учасник по чергово виступає в ролі адресанта/адресата; процес міжкультурної комунікації може відбуватися як в умовах безпосереднього контакту його учасників (усне спілкування), так і не мати безпосереднього контакту (переписка, Інтернет-спілкування) [4, с. 275].

Розглядаючи проблему міжкультурної комунікації, ми не можемо залишити поза увагою проблему визначення закономірностей даного процесу для фахівців галузі туризму. І.Л. Плужник, визначає наступні закономірності процесу міжкультурної комунікації: 1) інформація передається на вербальному і невербальному рівнях; 2) спілкування не завжди приводить до порозуміння; 3) для ефективного міжкультурного спілкування його учасники мають вміти активно слухати і «читати контекст»; 4) процес спілкування є незворотнім, тому необхідно передбачити появу помилок в міжкультурному спілкуванні, і вміти їм запобігти [11, с. 64].

Таким чином, залучення туристичних організацій до міжнародної співпраці на сучасному етапі вимагає від фахівців цієї галузі відмінних умінь міжкультурної комунікації.

Одним із провідних завдань у навчанні майбутніх фахівців галузі туризму міжкультурного ділового іншомовного спілкування на основі міжкультурного підходу має стати пояснення ментальних відмінностей у мовних картинах світу. Міжкультурна комунікація, у якій через мовлення взаємодіють культури і мови, базується

ся на двох типах поведінки. Універсальна поведінка, спільна для всіх культур, базується на біологічній спадковості людини, яка передається від покоління до покоління. Специфічні моделі поведінки формують специфічну культуру, яку можна визначити як менталітет (система цінностей, ідей, звичаїв), тобто, сукупність конвенцій, які керують соціальними відносинами [7, с. 35]. Мовна картина світу містить базові уявлення певного етносу про морально-етичні норми, естетичні ідеали, варіанти поведінки у різних професійних ситуаціях, знання яких особливо важливі для майбутніх фахівців туризму у їхній професійній діяльності.

Процес всесвітньої глобалізації передбачає регулярні контакти у туристичній сфері між представниками різних культур. У процесі міжкультурної комунікації для фахівців сфери туризму важливим є подолання культурної різниці, що може стати перешкодою на шляху до порозуміння між представниками різних культур. Як зазначає І.Л. Плужник, у діловій сфері необхідно враховувати міжкультурні відмінності, загальні риси культур для вибору тактики комунікації у міжкультурних ділових ситуаціях [11, с. 96]. Розглянемо погляди вчених на зміст поняття «культура». У вітчизняній літературі культуру визначають як історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, який виражається в типах і формах організації життя і діяльності людей, в їх відносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях [3, с. 60]. Як зазначає С.Г. Тер-Мінасова, практично у всіх англійських визначеннях слово culture (культура) незмінно супроводжує слово customs (звичаї, традиції), неодноразово вживається слово beliefs (вірування), а також словосполучення the way of life (спосіб життя) [17, с. 14]. Найбільш вичерпне визначення даного поняття запропоноване М.Р. Сінгером, який вважає, що культура – це утворення, яке складається з об'єктивних людських утворень (знаряддя, виробы), а також утворень суб'єктивних (права, ідеологія), які у минулому збільшувалися і виправдано засвоювалися – задовольняли інтереси осіб в екологічній ніші – і які внаслідок цього стали цінністю для всіх тих, хто міг взаємно спілкуватися, завдяки спільності мови і простору життя [20, с. 12].

Розглянемо компоненти культури з національно-специфічним забарвленням у навчанні міжкультурного ділового спілкування майбутніх фахівців галузі туризму. С.Г. Тер-Мінасова до компонентів культури з національно-специфічним забарвленням відносить: 1) традиції, звичаї та обряди; 2) побутову культуру; 3) прийняті норми спілкування; 4) національні картини світу, які виражають особливості уявлення про навколишній світ, специфіку мислення носіїв різних культур; 5) художню культуру [16, с. 28–29]. Є.Г. Тарева запропонувала наступну послідовність пізнання фактів іноземної культури в рамках міжкультурного підходу: 1) знайомство з фактом іношої культури; 2) перенос даного факту в рідну культуру і визнання її особливостей; 3) переоцінка факту рідної культури; 4) розуміння з цих позицій явищ іношої культури; 5) переоцінка факту іношої культури [15, с. 238].

Кінцевою метою такого складного пізнавального процесу є присвоєння явищ іношої культури, яка переосмислюється через призму власної культури майбутнього фахівця галузі туризму.

Вивчення компонентів культури та послідовності пізнання фактів чужої культури дає змогу уникнути конфліктів у процесі професійного англійського спілкування майбутніх фахівців галузі туризму. Для менеджера туризму надзвичайно важливим є вміння долати конфліктні ситуації у сприйнятті інших культур.

Міжкультурний підхід передбачає навчання майбутніх фахівців галузі туризму іноземної мови через діалог культур, який націлений на забезпечення реалізації взаєморозуміння між комунікантами, які представляють різні етнопільноти [8, с. 4]. Саме в діалозі культур відбувається взаємодія власної національної культури та іноземної. Н.Є. Козирева зазначає, що туризм є діалогічною формою зустрічі культур, яка, з одного боку, сприяє поглибленню культурної самосвідомості й ідентифікації того, хто подорожує, а з іншого, призводить до взаємозбагачення культур завдяки взаємообміну культурним досвідом [9, с. 27]. Сучасні наукові уявлення про діалог культур ґрунтуються на доробку філософів-діалогістів (М.М. Бахтін, М. Бубер та ін.) і соціологів культури (П.О. Сорокін, Г.С. Померанц, Г. Зіммель, Дж.-Г. Мід, та ін.). Найбільш вичерпний аналіз цього явища подано в працях В. С. Білбера, який наголошує на формуванні нового спільного соціуму культури – особливої соціальності, форми вільного спілкування людей у словесному полі культури [2, с. 32].

Метою навчання англійської мови є мовленева діяльність як засіб міжкультурної взаємодії. Оскільки мова є елементом культури, то для успішного діалогу культур майбутні фахівці галузі туризму мають бути ознайомлені з особливостями даної культури, особливостями функціонування мови в цій культурі. Тому формування міжкультурної ділової англійської компетентності повинно відбуватися з урахуванням *принципу діалогу культур*, дотримання якого допоможе запобігти потенційним конфліктам через неправильне використання мовної одиниці, помилкового розуміння поведінки представниками іношої культури. Цей принцип, який використовується в міжкультурній комунікації, означає пошану і визнання усіх культур, тобто необхідним є вироблення толерантного ставлення до іношої культури. Толерантність виступає основним показником діалогу культур. Вслід за В.М. Соколовим розглядаємо толерантність як певну світоглядну і морально-психологічну установку особистості на те, якою мірою приймати або не приймати різні, передусім, чужі ідеї, звичаї, культури, норми поведінки [13, с. 54]. На думку П.В. Сисоєва навчання в контексті діалогу культур буде вважатися ефективним, якщо в результаті порівняння і співставлення студенти вмітимуть бачити як відмінне, так і схоже у власній культурі і культурі, мова якої вивчається [14, с. 37].

Не менш важливим принципом для навчання міжкультурного ділового спілкування є дотримання *принципу постійного порівняння елементів і структури своєї культури і культури країни, мова якої вивчається*. Г.В. Єлізарова вважає,

що співставлення культур продуктивніше за все здійснювати, співставляючи кожну культуру за шкалою культурних універсалій [8, с. 30].

Ефективному формуванню міжкультурної ділової англомовної компетентності майбутніх фахівців галузі туризму сприяє реалізація *принципу сконцентрованості на особистості майбутнього фахівця галузі туризму*. Г. Функ зазначав, що міжкультурне спілкування – це навчання, яке передбачає серйозне ставлення до того, хто навчається, до його соціалізації і особистості [19, с. 172]. Головне положення даного підходу є порівняння “свого” і “чужого”, яке протікає у свідомості студента, має стати темою обговорення на занятті.

Процес формування міжкультурної англомовної компетентності буде ефективним, якщо студенти оволодіють стратегіями формування і постійного підвищення міжкультурної ком-

петентності. Тому вслід за В.В. Сафоновою для формування міжкультурної ділової компетентності майбутніх фахівців галузі туризму виділяємо *принцип домінування проблемних культурознавчих завдань*, який спрямований на створення моделі країнознавчого навчання засобами іноземної мови [12]. На основі такої моделі навчання майбутні фахівці галузі туризму мають навчитися систематизувати, інтерпретувати інформацію країнознавчого характеру, вміти обирати культурні форми взаємодії в умовах міжкультурного спілкування, знаходити способи виходу із конфліктних ситуацій.

Висновки і пропозиції. Отже, для ефективного навчання міжкультурного ділового спілкування нами визначено особливості міжкультурного підходу до формування міжкультурної ділової компетентності та описано принципи даного підходу, які є важливими.

Список літератури:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 343 с.
2. Библер В.С. Культура. Диалог культур (опыт определения). *Вопросы философии*. 1989. № 6. С. 31–43.
3. Большая Советская энциклопедия / гл. ред. А.М. Прохоров. Третье изд. Москва : Советская энциклопедия, 1973. Т. 13. 640 с.
4. Валуйцева И.И. Время как фактор межкультурной коммуникации. Общение. Языковое сознание. Межкультурная коммуникация. Институт языкознания РАН. Калуга : КГПУ им. К.Э. Циолковского, 2005. 96 с.
5. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура. Москва, 1990. 250 с.
6. Гальскова Н.Д. Межкультурное обучение: проблема целей и содержания обучения иностранным языкам. *Иностр. яз. в школе*. 2004. № 1. С. 3–8.
7. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации. Харьков : Штрих, 2001. 384 с.
8. Елизарова Г.В. Культура и обучение иностранным языкам. СПб. : КАРО, 2005. 352 с.
9. Козырева Н.Е. Межкультурная коммуникация в содержании туристского образования: дис. ... на соискание уч. степени канд. пед. наук : 13.00.08. Сходня, 2001. 148 с.
10. Мошняга Е.В. Международный культурный туризм как фактор межкультурной коммуникации. URL: http://tourlib.net/statii_tourism/moshnyaga.htm
11. Плужник И.Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки : автореф. дисс. ... док. пед. наук : 13.00.01. Тюмень, 2013. 335 с.
12. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. Воронеж, 1996. 238 с.
13. Соколов В.М. Толерантность: состояние и тенденции. *Социологические исследования*. 2003. № 8. С. 54–63.
14. Сысоев П.В. Концепция языкового поликультурного образования : монография. Москва, 2003. 77 с.
15. Тарева Е.Г. Межкультурный подход к подготовке современных лингвистов. Язык. Культура. Коммуникация. Н. Новгород, 2011. С. 237–244.
16. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва, 2008. 264 с.
17. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва, 2000. 624 с.
18. Филиппова Н.В. Методика обучения национально-маркированной лексике на основе межкультурного подхода в языковом вузе (на материале художественной литературы Германии): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Улан-Удэ, 2002. 184 с.
19. Funk H. Daf in Singapur. Projektbeschreibung und Anmerkungen zu einer landeskundlichen Konzeption eines Lehrplans. Aspekte einer interkulturellen Didaktik. Munchen, 1987. P. 170–183.
20. Singer M.R. Intercultural Communication: a Perceptual Approach. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1987. 258 p.

References:

1. Batsevych F.S. (2004). Osnovy komunikativnoi lnhvistyky [Basics of communicative linguistics]. Kyiv : Akademiia. (in Russian)
2. Bibler V.C. (1989). Kul'tura. Dialog kul'tur (opyt opredeleniya). Voprosy filosofii [Culture Dialogue of cultures (experience of definition)]. *Questions of philosophy*, № 6, pp. 31–43.
3. Bol'shaya Sovetskaya entsiklopediya (1973) / gl. red. A.M. Prokhorov. Tret'e izd. Moskva : Sovetskaya entsiklopediya. T. 13, 640 p.
4. Valuytseva I.I. (2005). Vremya kak faktor mezhkul'turnoy kommunikatsii. Obshchenie [Time as a factor of intercultural communication. Communication]. Language consciousness. Intercultural communication. Institute of Linguistics, Russian Academy of Sciences. Kaluga : KGPU im. K.E. Tsiolkovskogo, 96 p.
5. Vereshchagin E.M., Kostomarov V.G. (1990). Yazyk i kul'tura [Language and culture]. Moskva. (in Russian)
6. Gal'skova N.D. (2004). Mezhhul'turnoe obuchenie: problema tseley i soderzhaniya obucheniya inostrannym yazykam. [Intercultural teaching: the problem of the objectives and content of teaching foreign languages]. *Inostr. yaz. v shkole*, № 1, pp. 3–8.
7. Donetsk P.N. (2001). Osnovy obshchey teorii mezhkul'turnoy kommunikatsii [Fundamentals of the general theory of intercultural communication]. Khar'kov : Shtrikh. (in Russian)
8. Elizarova G.V. (2005). Kul'tura i obuchenie inostrannym yazykam [Culture and learning foreign languages]. SPb. : KARO. (in Russian)

9. Kozyreva N.E. (2001). Mezhhkul'turnaya kommunikatsiya v sodержanii turists'kogo obrazovaniya [Intercultural communication in the content of tourist education]. (PhD Thesis), Shodnia.
10. Moshnyaga E.V. Mezhdunarodnyy kul'turnyy turizm kak faktor mezhkul'turnoy kommunikatsii [International cultural tourism as the factor of intercultural communication]. Available at: http://tourlib.net/statti_tourism/moshnyaga.htm
11. Pluzhnik I.L. (2013). Formirovanie mezhkul'turnoy kommunikativnoy kompetentsii studentov gumanitarnogo profilya v protsesse professional'noy podgotovki [Formation of intercultural communicative competence of humanitarian students in the process of vocational training]. (PhD Thesis). Tuimen.
12. Safonova V.V. (1996). Izuchenie yazykov mezhdunarodnogo obshcheniya v kontekste dialoga kul'tur i tsivilizatsiy [Study of languages of international communication in the context of a dialogue of cultures and civilizations]. Voronezh. (in Russian)
13. Sokolov V.M. (2003). Tolerantnost': sostoyanie i tendentsii. [Tolerance: status and trends]. *Sotsiologicheskie issledovaniya*, № 8, pp. 54–63.
14. Sysoev P.V. (2003). Kontseptsiya yazykovogo polikul'turnogo obrazovaniya : monografiya [The concept of language multicultural education : monograph]. Moskva. (in Russian)
15. Tareva E.G. (2011). Mezhhkul'turnyy podkhod k podgotovke sovremennykh lingvistov. Yazyk. Kul'tura. Kommunikatsiya. N. Novgorod, pp. 237–244.
16. Ter-Minasova S.G. (2008). Yazyk i mezhkul'turnaya kommunikatsiya. Moskva. (in Russian)
17. Ter-Minasova S.G. (2000). Yazyk i mezhkul'turnaya kommunikatsiya. Moskva. (in Russian)
18. Filippova N.V. (2002). Metodika obucheniya natsional'no-markirovannoy leksike na osnove mezhkul'turnogo podkhoda v yazykovom vuze (na materiale khudozhestvennoy literatury Germanii) [Methods of teaching national-marked vocabulary based on an intercultural approach in a language university (on the material of German fiction)]. (PhD Thesis). Ulan-Ude.
19. Funk H. Daf in Singapur (1987). Projektbeschreibung und Anmerkungen zu einer landeskundlichen Konzeption eines Lehrplans. Aspekte einer interkulturellen Didaktik. Munchen, pp. 170–183.
20. Singer M.R. (1987). Intercultural Communication: a Perceptual Approach. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 258 p.